

SPRÁVA O STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2015

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

MEDZINÁRODNÉ ORGANIZÁCIE

ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV (OSN)

SR je aktívne zapojená do **Programu OSN pre životné prostredie (UNEP)**, ktorý predstavuje environmentálny pilier OSN a ktorého mandátom je usmerňovať vývoj globálnej environmentálnej politiky, podporovať medzinárodnú spoluprácu v oblasti životného prostredia a koordinovať riešenie environmentálnych otázok na celosvetovej úrovni. Členstvo v UNEP umožňuje účasť na medzinárodných projektoch a participáciu expertov SR na tvorbe globálnych environmentálnych stratégií a pracovných programov. Poskytuje možnosti na priame zapojenie expertov do jednotlivých projektov, pôsobenie expertov v orgánoch jednotlivých medzinárodných environmentálnych dohovorov vrátane účasti expertov na špecifických odborných aktivitách a podujatiach. Pôsobenie expertov SR zahŕňalo prácu expertov na implementácii záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných environmentálnych dohovorov, ktoré zastrešuje a sleduje UNEP, ako aj zastúpenie expertov v orgánoch daných dohovorov (napr. Dohovor OSN o biodiverzite, kde má SR zastúpenie expertov v Pomocnom orgáne pre vedeckú, odbornú a technickú pomoc).

V roku 2015 za účasti SR pokračovali aktivity UNEP-u aj v rámci príprav na 2. zasadnutie **Environmentálneho zhromaždenia Programu OSN pre životné prostredie (UNEA-2)**, vrcholného rozhodovacieho orgánu UNEP.

Najvýznamnejšou udalosťou v rámci pôsobnosti OSN v oblasti životného prostredia bolo prijatie dokumentu **„Premena nášho sveta: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj“** (Agenda 2030) na mimoriadnom samite OSN v New Yorku 25. septembra 2015. Hlavným cieľom Agendy 2030 je dosiahnutie odstránenia chudoby a trvalo udržateľného rozvoja, pričom Agenda 2030 obsahuje 17 cieľov udržateľného rozvoja (Sustainable Development Goals – „SDGs“), ktoré vyvažujú tri aspekty trvalo udržateľného rozvoja – ekonomický, sociálny a environmentálny.

Tieto ciele sú koncipované tak, aby sa pokračovalo v plnení predchádzajúcich rozvojových cieľov tisícročia (Millennium Development Goals) a záväzkov z Ria de Janeiro, ale zároveň sledovali aj ciele v celom rade ďalších oblastí.

Pre potreby určenia investičnej stratégie a spôsobu financovania pre ciele Agendy 2030 bol prijatý tzv. **akčný plán z Addis Abeby**, schválený v júli 2015, ktorý zahŕňa viaceré dohody a politické odporúčania pre krajiny v oblastiach, ako sú domáce zdroje, súkromné financie, oficiálna rozvojová pomoc, medzinárodný obchod a ďalšie.

Za účasti zástupcov SR pokračovali aktivity zastrešené **Európskou hospodárskou komisiou OSN (EHK OSN)** v rámci podprogramu Životné prostredie ako jednej z jej priorít.

V dňoch 29. 6. – 1. 7. 2015 navštívil SR **námestník generálneho riaditeľa OSN a výkonného riaditeľa programu OSN UN-Habitat** Joan Clos. Prijatie sa uskutočnilo na základe pozvania štátneho tajomníka MŽP SR v záujme zviditeľnenia SR ako významného partnera pripravovaných podujatí UN-Habitat III, ktoré sa uskutočnia v ekvádorskom hlavnom meste Quito v októbri 2016, t. j. počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ.

ORGANIZÁCIA PRE HOSPODÁRSKU SPOLUPRÁCU A ROZVOJ (OECD)

Činnosť OECD v oblasti životného prostredia zastrešuje **Výbor pre environmentálnu politiku**, ktorého úlohou je implementácia environmentálneho programu OECD. V rámci Výboru sú zriadené pracovné skupiny, ktoré sa zameriavajú na oblasti riadenia a efektívneho využívania zdrojov, zmeny klímy, spotreby, inovácií v oblasti životného prostredia, posúdenia a výhľadu environmentálnej výkonnosti a indikátorov a ďalších. Členmi pracovných skupín sú aj zástupcovia SR. V roku 2015 sa v súlade s harmonogramom prác konali zasadnutia Výboru a jednotlivých pracovných skupín.

SVETOVÁ METEOROLOGICKÁ ORGANIZÁCIA (WMO)

SR ako členská krajina má prostredníctvom tejto organizácie prístup k potrebným meteorologickým, klimatologickým a hydrologickým údajom, informáciám a produktom, metodickému zabezpečeniu aktivít SHMÚ, zapojeniu sa do celoeurópskych a celosvetových aktivít

v oblasti tvorby metodík hydrologickej a meteorologickej služby a k zapojeniu sa do výskumných aktivít významných pre SR. V súčasnosti vo **WMO** priamo pôsobia dvaja experti zo SR (experti SHMÚ) v divízii pozorovacích systémov. Údaje a produkty, obvykle po spracovaní SHMÚ, priamo alebo nepriamo využíva množstvo štátnych aj súkromných organizácií pre zabezpečenie svojich aktivít. Výkon slovenskej hydrometeorologickej služby, ako aj rozvoj jeho relevantného výskumu a zapojenie sa do celoeurópskych a celosvetových aktivít v oblasti tvorby a výmeny údajov a metodík hydrologickej a meteorologickej služby nie je možný bez priamej účasti na programoch WMO.

EURÓPSKA ORGANIZÁCIA PRE BUDOVANIE, PREVÁDZKOVANIE A VYUŽÍVANIE METEOROLOGICKÝCH DRUŽÍC (EUMETSAT)

Členstvo v **EUMETSAT-e** umožňuje národnej meteorologickej službe plný prístup k údajom z meteorologických družíc, ktoré sú po ďalšom spracovaní nutné pre prípravu a vydávanie veľmi krátkodobých (0 - 6 hodín) a krátkodobých (do 3 dní) predpovedí počasia. Informácie sú kľúčové pre lokalizáciu tlakových útvarov, atmosférických frontov, ako aj pre detekciu búrkovej oblačnosti a diagnostiku jej ďalšieho vývoja. Z pohľadu protipovodňového zabezpečenia a vydávania výstrah pred nebezpečnými poveternostnými javmi sú tieto údaje bezpodmienečne nutné. V prípade ich výpadku by tieto typy predpovedí a výstrah nebolo možné vôbec vydávať.

Expert z SR sa môžu priamo uchádzať o pracovné pozície v EUMETSAT-e. Pracovníci SHMÚ sú priamo zapojení do riešenia projektu Hydrological SAF, ktorého cieľom je podpora operatívnej hydrologie a vodného manažmentu pomocou družicových údajov. Firmy a organizácie SR sa môžu zúčastňovať na agende a programoch EUMETSAT aj formou dodávok špičkových technológií. Členstvo v EUMETSAT-e umožňuje expertom zúčastňovať sa odborných stáží, kurzov a seminárov.

MEDZINÁRODNÁ ORGANIZÁCIA PRE MORSKÉ DNO (ISA)

ISA je v otázkach využívania pevných nerastných surovín z morského dna správcom a zákonodarcom, pričom prideluje záujemcom o prieskum a ťažbu surovín na morskom dne prieskumné územia v tých častiach morí a oceánov, ktoré sa podľa doterajších poznatkov považujú za nádejné na výskyt takýchto surovín. Členstvo SR v ISA je administratívnou podmienkou pre vykonávanie prieskumných prác na morskom dne, potenciálnu ťažbu polymetalických koncentrácií a budúce využívanie nerastného bohatstva na dne morí a oceánov.

SPOLOČNÁ ORGANIZÁCIA INTEROCEANMETAL (IOM)

Členmi **IOM** sú Bulharsko, Česko, Kuba, Poľsko, SR a Ruská federácia. Organizácia je podriadená režimu Dohovoru OSN o morskom práve a úzko spolupracuje s Medzinárodným orgánom pre morské dno (ISBA). SR ako člen IOM sa zapája do plánov využívania nerastného bohatstva na dne morí a oceánov. Prieskumné územie pridelené IOM v rovníkovej časti Tichého oceánu (medzi Strednou Amerikou a Havajskými ostrovmi) má rozlohu 75 000 km².

Ekonomický prínos z členstva pre SR spočíva v podiele na nerastnom bohatstve (polymetalické koncentrácie s obsahom Mn, Cu, Ni, Co) v rámci prideleného prieskumného územia. Radíme sa k vyspelým európskym krajinám (Nemecko, Francúzsko, Rusko, Belgicko, Veľká Británia), ktoré vykonávajú prieskum morského dna v rovnakej oblasti. Ďalším prínosom je možnosť vyhľadávať a overovať potenciálne zdroje nerastných surovín, ktoré sú deficitné (resp. kritické) pre hospodárstvo EÚ, a aktívna participácia na výskume a prieskume netradičných zdrojov nerastných surovín v rámci medzinárodnej kooperácie a výmeny poznatkov. Vzhľadom na deficit vlastných zdrojov kovov v Európe a potrebu ich zabezpečenia pre chod a rozvoj európskeho hospodárstva možno investíciu do prieskumu zdrojov morského dna považovať za strategickú. Kobalt a vzácne zeminy obsiahnuté v polymetalických koncentráciách boli v správe Európskej komisie vyhodnotené ako kritické kovy, meď, mangán a nikel ako hospodársky významné kovy.

SPOLUPRÁCA KRAJÍN VYŠEHRADSKÉJ SKUPINY (V4)

V dňoch 17. – 18. júna 2015 sa uskutočnilo vo Vysokých Tatrách **22. stretnutie vrcholných predstaviteľov ministrov životného prostredia krajín V4**. Stretnutie bolo zamerané na oblasť obehovej ekonomiky s dôrazom na inovácie, zelené technológie, energetickú a materiálovú efektívnosť, čisté a obnoviteľné zdroje energie. Rokovaní sa zúčastnil aj americký zástupca, predstaviteľ ochrany životného prostredia pre strednú a východnú Európu Raffi Balian. Súčasťou rokovaní bola aj prezentácia koordinátora Medzinárodného vyšehradského fondu (IVF) Jiřího Sýkoru, ktorý predstavil aktivity, projekty a grantové programy IVF za celé obdobie existencie fondu. Uviedol, že v programovom období 2010 – 2014 bolo do projektov z oblasti životného prostredia/zmeny klímy alokované len 1 % grantových prostriedkov. Stretnutie ministrov životného prostredia V4 + USA vyvrcholilo podpísaním spoločnej deklarácie.

EURÓPSKA ÚNIA

V roku 2015 sa uskutočnilo 5 zasadnutí Rady ministrov členských štátov EÚ zodpovedných za životné prostredie, 3 formálne zasadnutia a 2 neformálne zasadnutia.

FORMÁLNE ZASADNUTIE RADY MINISTROV ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EÚ ZODPOVEDNÝCH ZA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE 6. MARCA 2015

Rada rokovala o prípravách na 21. konferenciu zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a prijala návrh plánovaných vnútroštátne stanovených príspevkov (INDC) EÚ a jej členských štátov na podporu plnenia Parížskej dohody. Ministri rokovali aj o environmentálnych aspektoch ročného prieskumu rastu s ohľadom na preskúvanie stratégie Európa 2020 v polovici trvania. Ministri sa zamerali na to, ako by sa stratégiou mohlo čo najlepšie prispieť k prechodu na obehové nízkouhlíkové hospodárstvo, ktoré efektívne využíva obnoviteľné zdroje. Rada okrem toho bez rozpravy prijala rozhodnutie Rady o prístupí EÚ k Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES). Prijaté bolo tiež rozhodnutie o pozícii EÚ na 7. konferencii zmluvných strán k Rotterdamskému dohovoru o prioritne oznamovanom schvaľovacom postupe nebezpečných chemických látok a pesticídov v medzinárodnom obchode.

FORMÁLNE ZASADNUTIE RADY MINISTROV ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EÚ ZODPOVEDNÝCH ZA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE 18. SEPTEMBRA 2015

Rada prijala závery, v ktorých sa stanovila pozícia EÚ na 21. konferenciu zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy.

FORMÁLNE ZASADNUTIE RADY MINISTROV ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EÚ ZODPOVEDNÝCH ZA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE 16. DECEMBRA 2015

Formálne zasadnutie ministrov sa dohodlo na všeobecnom smerovaní v súvislosti so smernicou, ktorej cieľom je znížiť národné emisie určitých znečisťujúcich látok. Táto dohoda bude slúžiť ako základ na začatie rokovaní s Európskym parlamentom. Tento legislatívny návrh, v ktorom sa skúmajú súčasné národné stropy pre emisie, je zameraný na riešenie pretrvávajúcich zdravotných rizík a vplyvov na životné prostredie spôsobených znečistením ovzdušia. Rada prijala závery o hodnotení stratégie EÚ v oblasti biodiverzity v polovici trvania. Ministri poukázali na oblasti, na ktorých ešte treba pracovať, kým sa dosiahnu požadované ciele. Cieľom na rok 2020 je zastavenie straty biodiverzity a degradácie ekosystémových služieb a ich obnova, pokiaľ je to možné.

NEFORMÁLNE ZASADNUTIE RADY MINISTROV ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EÚ ZODPOVEDNÝCH ZA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE, RIGA, LOTYŠSKO, 14. – 15. APRÍL 2015

Lotyšské predsedníctvo v Rade EÚ vybralo ako hlavné témy zasadnutia biodiverzitu, zmenu klímy a obnoviteľné zdroje energie.

NEFORMÁLNE ZASADNUTIE RADY MINISTROV ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EÚ ZODPOVEDNÝCH ZA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE, LUXEMBURG, LUXEMBURSKO, 21. – 23. JÚL 2015

Luxemburské predsedníctvo v Rade EÚ vybralo ako hlavné témy zasadnutia problematiku cieľov trvalo udržateľného rozvoja a rozvojovej agendy po roku 2015, financovanie v oblasti politiky zmeny klímy a negociácie k zmene klímy.

SLOVENSKÉ PREDSEDNÍCTVO V RADE EÚ V ROKU 2016

V roku 2014 a 2015 sa prípravy na slovenské predsedníctvo v Rade EÚ v roku 2016 (SK PRES 2016) dostali do druhej prípravnej fázy (2014 – 2015). MŽP SR v rámci nej pokračovalo v aktívnej koordinácii prác, bezprostrednej realizácii prípravy vo všetkých oblastiach (organizačnej, rozpočtovo-finančnej, logistickej, mediálno-prezentačnej, obsahovej, v budovaní personálnych kapacít a ich vzdelávaní), ako aj v definovaní obsahových priorít SK PRES 2016.

V oblasti personalistiky bola pravidelne aktualizovaná databáza expertov a v oblasti budovania personálnych kapacít prebehlo posilnenie rezortu o nových zamestnancov. Pokračovalo sa vo vzdelávaní zamestnancov v rámci Národného programu vzdelávania zamestnancov štátnej správy pre potreby SK PRES 2016. Za rezort životného prostredia sa tohto vzdelávania zúčastnilo 56 zamestnancov. MŽP SR zabezpečilo aj vo vlastnej réžii vzdelávanie zamestnancov v anglickom a francúzskom jazyku. Zároveň sa uskutočnilo aj odborné vzdelávanie za účasti zástupcov sekretariátu Rady a expertov na špecifické problematiky a uskutočnili sa krátkodobé odborné vzdelávacie stáže v Bruseli pre kľúčových zamestnancov rezortu.

V máji 2015 sa uskutočnilo stretnutie TRIA na Malte a v októbri 2015 v Holandsku, kde sa definovali priority programu v oblasti životného prostredia a zmeny klímy a identifikovali sa možnosti kreovania spoločných tímov, ako aj vzájomného zastupovania pre relevantné medzinárodné podujatia v oblasti životného prostredia v období trvania predsedníckeho TRIA. Výstup z rokovaní, ktorý bol premietnutý do 18-mesačného programu Rady EÚ, bol schválený 15. decembra 2015.

V rámci transpozície rozhodnutí Medzirezortnej koordináčnej rady pre prípravu SK PRES 2016 a celkového zabezpečenia koordinácie procesu prípravy vo všetkých fázach prebehli 2 zasadnutia Rezortnej pracovnej skupiny pre prípravu SK PRES 2016.

V roku 2015 sa príprava sústredila predovšetkým na definovanie konkrétneho programu a rozpisu podujatí, priorít TRIA a nadväzovanie spolupráce s medzinárodnými inštitúciami, ktoré budú tiež zapojené do agendy počas SK PRES 2016, napr. EEA, OECD, UNEP, EK. S cieľom podávania informácií o SK PRES 2016 sa uskutočnili taktiež rôzne bilaterálne stretnutia.

STAV KONANÍ O PORUŠENÍ MEDZINÁRODNÝCH ZÁVÄZKOV PODĽA ZMLUVY O FUNGOVANÍ EÚ

Evidovaných bolo 11 konaní - infringementov podľa čl. 258 Zmluvy o fungovaní EÚ (ZFEÚ). 6 konaní bolo vedených z dôvodu nesprávnej alebo nedostatočnej transpozície a 5 za nesprávne uplatňovanie smerníc. Ide o 6 konaní za manažment v oblasti vôd a po jednom konaní za oblasť ochrany ovzdušia, posudzovania vplyvov na ŽP, integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania, odpadového hospodárstva a ochrany prírody.

Porušenie medzinárodných záväzkov podľa čl. 260 ZFEÚ (t. j. formálne oznámenie po vynesení rozsudku) bolo evidované v súvislosti so skládkou odpadov v Považskom Chlmcí.

V rámci systému EÚ Pilot, ktorý je štádiom pred zahájením procesu infringementu, bolo v oblasti životného prostredia evidovaných 12 prípadov. V roku 2015 boli prijaté 3 nové prípady v oblasti ochrany prírody, biodiverzity a krajiny, a jeden v oblasti ochrany vôd a ovzdušia. Prípady týkajúci sa preskúmania ústavného zákazu exportu a prepravy vôd bol posunutý do vyššieho štádia infringementu.

SPOLUPRÁCA NA MEDZIŠTÁTNEJ ÚROVNI A V RÁMCI MEDZINÁRODNÝCH DOHOVOROV

V dňoch 17. – 20. 5. 2015 navštívila SR **delegácia guvernéra Nairobi** (Dr. Evans Kidero). 19. 5. 2016 sa uskutočnilo prijatie guvernéra Nairobi na pôde MŽP SR, pričom boli prerokované témy ako odpadové hospodárstvo, voda a vodné hospodárstvo či UN Habitat. Dňa 3. 6. 2015 sa na pôde MŽP SR konalo prijatie **francúzskej ambasádorky** pre 21. konferenciu zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (COP21), ktorá sa uskutočnila v decembri 2015 v Paríži. Na konferencii sa prijala globálna dohoda o zmene klímy (Paris Agreement, „**Parížska dohoda**“), ktorej cieľom je obmedziť rast globálnej teploty do konca storočia maximálne na 2 °C a podľa možnosti významne pod túto hodnotu, až na 1,5 °C.

Nová klimatická dohoda je prelomová najmä v troch dôležitých faktoroch:

- Po prvýkrát prináša redukčné záväzky nielen pre rozvinuté krajiny (ako to bolo v Kjótskom protokole), ale pre všetky krajiny.
- Po prvýkrát sa nová dohoda dôslednejšie venuje aj adaptácii a zakotvuje povinnosť pripravovať sa na dôsledky zmeny klímy, sledovať a hodnotiť vplyvy a budovať odolnosť ekosystémov a sociálnych i ekonomických systémov.
- Povinnosť sledovať emisie a informovať o ich množstve sa bude vzťahovať na všetky krajiny, nielen na rozvinuté, ako to bolo doteraz.

SR v roku 2015 pristúpila k **Nagojskému protokolu o prístupe ku genetickým zdrojom a spravodlivom a rovnocennom spoločnom využívaní prínosov vyplývajúcich z ich používania k Dohovoru o biologickej diverzite**. 29. decembra 2015 bola uložená u depositára listina o prístupe SR, protokol nadobudne pre SR platnosť 28. marca 2016.